

SLOVENSKÁ PROVINCIA SPOLOČNOSTI JEŽIŠOVEJ
PROVINCIALÁT

Bratislava, 18. január 2024

ROK TOMÁŠA MUNKA (*1924 †1945)

„Svedectvo viery hojí rany“

Milí bratia a sestry, pokoj Kristov!

Tento rok nám prostredníctvom okrúhlych výročí ponúka šancu uvedomiť si, že v dejinách Cirkvi na Slovensku nachádzame žiarivé ľudské poklady presahujúce rozmery našej krajiny. Popri kardinálovi Jozefovi Tomkovi sú to aj osobnosti jezuitskej rehole ako kardinál Ján Chryzostom Korec, v Ružomberku stále s úctou spomínaný páter Pavol Horský, a ďalší, ktorí prešli ružomerským noviciátom. Jedným z vrstovníkov je aj Boží služobník Tomáš Munk, ktorý bol na sklonku Druhej svetovej vojny zabitý pre svoj židovský pôvod a pre vernosť Kristovi. Svedectvo jeho života žiari napriek tomu, a paradoxne tým silnejšie, že strom jeho života bol dramaticky vyťatý vo veku 21 rokov.

Životný odkaz tohto mladého jezuitu, ktorý bol mimoriadnou osobnosťou po duchovnej aj intelektuálnej stránke, si pripomenieme slávením **Roka Tomáša Munka** s mottom „Svedectvo viery hojí rany“, ktorý týmto vyhlasujem.

Začne **v nedeľu 28. januára 2024**, deň pred 100. výročím Tomášovho narodenia. Slávnostnému otvoreniu pri svätej omši o 10.30 v jezuitskom kostole v Ružomberku bude v mene spišského diecézneho biskupa Mons. Františka Trstenského predsedať spišský pomocný biskup Mons. Ján Kuboš. Na túto slávnosť vás všetkých srdečne pozývam.

Rok Tomáša Munka bude príležitosťou uvedomiť si rodinné korene Tomášovho svedectva viery a odkaz celej rodiny Munkovcov pre dnešok. Okrúhle 80. výročie mučeníckej smrti Božích služobníkov Tomáša a jeho otca Františka, zabitých 20. apríla 1945 na území Nemecka pri pochode smrti, prípadne prozreteľnosťne na slávnosť Kristovho vzkriesenia, na Veľkonočnú nedeľu 2025. *Rok Tomáša Munka* sa uzavrie o dva týždne neskôr, v nedeľu 4. mája 2025.

Príbeh rodiny Munkovcov sa spája s mestom Ružomberok, kde bol otec František v období Slovenského štátu riaditeľom celulózky. Spolu s manželkou Gizelou a synmi Tomášom a Jurajom, ktorí boli mimoriadne intelektuálne a umelecky nadaní, vydávali nevšedné svedectvo viery, lásky a rodinných cností, ako aj profesionálnej a občianskej statočnosti.

Členovia rodiny sa začali hlásiť ku Kristovi bez toho, aby sa zriekli svojich židovských koreňov. Sviatosťný a duchovný život pestovali v kontakte s ružomerskými jezuitmi. O hĺbke

a presvedčivosti ich vzťahu ku Kristovi svedčí svedectvo ich rodinného priateľa, lekára, mysliteľa a literáta Pavla Straussa i ďalších osôb.

Tomáš, ktorý v sebe zachytil Božie volanie k zasvätenému životu a kňazstvu, sa vyznačoval nevšednou zrelosťou. V roku 1943, po vstupe do noviciátu, si ako 19-ročný sformuloval osobné motto: „Láska ku Kristovi až po zabudnutie seba“. Tejto láske zostal verný aj v tragických okolnostiach, keď svoj život obetoval Bohu.

V decembri 1944 bola rodina Munkovcov zatknutá príslušníkmi nemeckých okupačných jednotiek, pričom Tomáša vytrhli priamo z jezuitského noviciátu. Po väznení v sústredovacom tábore v Seredi boli Munkovci transportovaní do koncentračných táborov v Nemecku. Svedectvo o schopnosti Munkovcov vyžarovať aj v temnote lágrov okolo seba nádej, sa zachovalo vďaka kňazovi Edmundovi Bárdošovi, ktorý bol ich spoluväzňom.

Posledné stopy po matke Gizele a mladšom synovi Jurajovi sa strácajú v táboroch Bergen-Belsen a Ravensbrück. František a Tomáš boli po nútených prácach v Sachsenhausene a Lichtenrade pri Berlíne zastrelení príslušníkmi SS počas pochodu smrti 20. apríla 1945.

Osud rodiny Munkovcov zostáva mementom o rasovej, ale aj proticirkevnej nenávisti hitlerovskej ideológie a o zničujúcich celospoločenských následkoch spochybnenia neodňateľnej dôstojnosti každej ľudskej osoby, ktorá nepozná výnimky. Svätý život Munkovcov je svedectvom o sile odpustenia, o láske k nepriateľom a o viere vo vzkriesenie.

Munkovci sa pripojili k nespočetným príslušníkom Židovského národa i k členom Katolíckej cirkvi, ktorých totalitný režim nemilosrdne likvidoval, či pre ich pôvod, alebo pre vernosť Bohu. Svojou vernosťou Kristovi až do konca sa mu pripodobnili až po jeho kríž, a stali sa majákmi. Sú Božím svetlom pre nás a pre každého, kto je konfrontovaný s podobnými otázkami, či už v rovnako brutálnej alebo v inej, sofistikovanej podobe.

Proces blahorečenia Božích služobníkov Tomáša a Františka Munkovcov otvoril v roku 2011 na diecéznej úrovni bratislavský arcibiskup-metropolita Mons. Stanislav Zvolenský. Od roku 2015 proces pokračuje v Ríme a jeho ukončenie sa dá očakávať už v najbližších rokoch.

Drahí priatelia,

rodina Munkovcov je pre nás povzbudením i výzvou. Napriek tomu, že ich príbeh zostal dlhé roky skrytý pozornosti mnohých, sú lúčom svetla schopným preraziť cez škáru a prežiarit tmu. V dobe, keď nám svetové dianie ukazuje drámy vojny, na ktoré sme už túžili zabudnúť, si uvedomujeme, že Kainov príbeh žiaľ nezostal minulosťou a minulosťou nezostali ani ideológie.

Vieme, že história, z ktorej sa človek nepoučí, sa opakuje. Aj naša národná pamäť sa potrebuje uzdravovať z rán minulosti, ktoré neraz pokrivali svedomie konkrétnych ľudí. Kde hľadať liek na nezahojené závažné zlyhania v ľudskosti, aj na tie, ktoré nás ako jednotlivcov presahujú? Ako uzdraviť minulosť, ale aj prítomnosť a budúcnosť?

Príbeh Munkovcov, ktorí zomreli bez nenávisti v srdci a svojím postojom odpustenia mučiteľom sa pripodobnili Ježišovi na kríži, má tú liečivú moc, lebo nás privádza k samému Bohu, Vykupiteľovi človeka. Dajme ich odkazu vniknúť do hĺbky nášho srdca. Korene stromu, ktorého kmeň bol vyťatý, pretrvávajú v zemi a naďalej žijú a sú schopné poskytovať miazgu

novým výhonkom. O tom bol pevne presvedčený dnes už nebohý prvý vicepostulátor kauzy Munkovcov, páter Aurel Štefko SJ. On svoju modlitbu zhrnul do slov: „Odpusť, Tomáš!“.

Duchovné korene skryté v hĺbke budú zdrojom energie pre ďalšie generácie, ak si ich aj pri tejto príležitosti dokážeme pomenovať a byť si vedomí ich hodnoty. Nech sú nám Munkovci sprievodcami na ceste vnútornej obnovy spoločnej pamäte národa. Je to cesta úcty k náboženskému presvedčeniu iných, cesta vernosti, pokory, viery a lásky. Je to vedomie hodnôt vychádzajúcich zo židovsko-kresťanských koreňov, z ktorých duchovne i kultúrne čerpáme.

Nech sa liečivá sila príkladu svätosti Božích služobníkov pretaví aj do úspešného blahorečenia Tomáša a Františka Munkovcov, za čo sa vrúcne modlíme. Tento príbeh je zvlášť spojený s Ružomberkom, so Slovenskom, so stredo európskym regiónom, ale má potenciál prehovoriť k celému svetu.

Prosím vás pri tejto príležitosti aj o modlitbu za nás jezuitov, za našu vernosť povolaniu i za nové povolania svätých kňazov a rehoľných bratov Spoločnosti Ježišovej, hodných nasledovníkov Božieho služobníka Tomáša, ľudí „lásky ku Kristovi až po zabudnutie seba“.

S prácou na procese blahorečenia zostane navždy spojené meno pátra Ondreja Gabriša SJ, druhého vicepostulátora, ktorý odišiel do večnosti v mladom veku. Pamätajme v modlitbe aj na všetkých, ktorí neúnavne pracovali a pracujú na zdarnom napredovaní tejto kauzy.

V tomto jubilejnom *Roku Tomáša Munka* vás všetkých srdečne pozývam hlbšie preniknúť do duchovnej krásy tejto rodiny a objavovať jej odkaz. Spoločne vnímajme bohatstvo a rozmanitosť Božej milosti, ktorá nech neustále preniká naše životy, tak ako prenikla aj životy rodiny Munkovcov.

Jozef Sofranko, SJ
provinciál